

บทที่ 3

อุดมการณ์และแนวความคิดทางการเมืองของลูกเสือชาวบ้าน

1. การก่อกำเนิดลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือชาวบ้านมีประวัติที่ก่อกำเนิดขึ้นมานั้น ประเทศไทยอยู่ภายใต้ภาวะอันรุนแรงที่ต้องเผชิญกับการก่อการร้ายต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ¹ และภายนอกประเทศที่ส่งผลเข้ามายังประเทศไทยในขณะนั้น ซึ่งหลายหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับทางด้านความมั่นคงต่างก็หาแนวทางและมาตรการป้องกันและแก้ไข ในอันที่จะสกัดกั้นต่อภัยคุกคามที่มีต่อประเทศไทยในขณะนั้น ซึ่งแนวทางหรือมาตรการที่หน่วยงานทางด้านความมั่นคงนำมาเป็นแบบแผนแม่บท ผู้ศึกษาได้พบว่าเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น และยังอาจจะได้ประโยชน์ทางด้านอื่นอีกมากมาย ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นและปลูกฝังสำนึกให้มีความหวงแหนประเทศชาติของตนเอง ซึ่งไม่อาจให้ผู้ใดมาเหยียบย่ำได้

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับทางด้านความมั่นคงนั้นต่างก็มุ่งหวังที่จะให้มาตรการที่วางไว้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หน่วยงานที่อาจกล่าวถึงก็คือตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยงานนี้พบว่าเป็นหน่วยงานที่รับสนองโครงการตามพระราชดำริเสมอมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษาตามถิ่นทุรกันดาร หรือโครงการส่งเสริมอาหารกลางวันตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตำรวจตระเวนชายแดนก็เป็นหน่วยงานที่รับสนองมาโดยตลอด² และเมื่อภาวะของประเทศในขณะนั้นมีปัญหาเรื่องความมั่นคง ตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้มีนโยบายจัดตั้งกองกำลังเพื่อรักษาดูแลในท้องถิ่นตนเอง ซึ่งต่อมาจึงได้ชื่อว่า “ลูกเสือชาวบ้าน”² ซึ่งการก่อกำเนิดลูกเสือชาวบ้านนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง

---

¹ ศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน. 23 ปี ลูกเสือชาวบ้านในพระบรมราชานุเคราะห์. (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2537). หน้า 36.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 42.

พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งยังความปลาบปลื้มปิติแก่ประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง และยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะและประชาชน โดยที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นจุดศูนย์รวมแห่งความเป็นปึกแผ่นและสามัคคี ซึ่งเป็นจุดที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ และเป็นการเสริมสร้างจิตวิทยาให้เกิดแก่หมู่ประชาชนทุกชั้นในประเทศให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน³

2. การก่อเกิดลูกเสือชาวบ้านกับผลที่ตามมา

จากภาวะและสถานการณ์ของประเทศไทยในช่วงก่อน 6 ตุลาคม 2519 นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอย่างตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อได้มีการจัดตั้งกระบวนการลูกเสือชาวบ้านขึ้นมาแล้ว ผลที่ตามมานั้นลูกเสือชาวบ้านเมื่อมาทำกิจกรรมหรืออบรมด้วยกัน จะมีความรู้สึกว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ร่วมกันอย่างพ้องน้อง⁴ นอกจากนี้ทางด้านความมั่นคงแล้วยังมีผลในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามมา โดยมีโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่ลูกเสือชาวบ้านรับสนองพระบรมราโชบายลงมาเป็นแม่บท ดังนั้น ลูกเสือชาวบ้านจึงได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับเบื้องพระยุคลบาทมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาพระราชทานธงประจำรุ่นแก่ลูกเสือชาวบ้าน เสมอมา

ดังนั้น ลูกเสือชาวบ้านที่ตำรวจตระเวนชายแดนเริ่มขึ้นมา จึงเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับประชาชน และรับสนองพระราชดำริโดยตรง และนอกจากนั้นลูกเสือชาวบ้านจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ รณรงค์ที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชนในด้านปลูกฝังจริยธรรม วัฒนธรรมไทยอันดี ซึ่งจะเป็นแนวทางจะแสดงบทบาท

³ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. ยุทธศาสตร์เอาชนะผู้ก่อการร้าย. (โรงพิมพ์กองทัพบก, 2516). หน้า 2.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

ต่อสาธารณชนต่าง ๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม⁵ โดยลูกเสือชาวบ้านจะเดินตามรอยแผนงานตามโครงการพระราชดำริ

3. โครงสร้างการดำเนินการและการเดินตามรอยพระราชดำริของลูกเสือชาวบ้าน

3.1 การดำเนินงานของลูกเสือเพื่อประเทศชาติ

การดำเนินการของลูกเสือเพื่อประเทศชาตินี้ จะบำเพ็ญประโยชน์ในด้านให้ความสำคัญในวันสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ลูกเสือชาวบ้านยังเป็นแกนนำในการดำเนินการกับส่วนราชการต่าง ๆ ในทุกพื้นที่อย่างพร้อมเพรียงกันตลอดมา เท่ากับว่าลูกเสือชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการที่ปลูกฝังให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าเกิดความรักเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติของตนเอง⁶ และยังปลูกฝังให้เยาวชนของชาติได้รับรู้วันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งความหวงแหนและความภูมิใจในชาติที่ก่อเกิดขึ้นมาจากบรรพบุรุษปลูกฝังไว้ และได้มาซึ่งเลือดเนื้อเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไว้ ซึ่งบทบาทของลูกเสือชาวบ้านที่มีต่อชาตินี้เป็นบทบาทที่แสดงออกตามความจงรักภักดีและต่อพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้กับกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ดังนั้น กลุ่มลูกเสือชาวบ้านถือกำเนิดจากภาวะบีบคั้นจากภัยคุกคามในประเทศและนอกประเทศ ฉะนั้นบทบาทในการดำเนินงานเพื่อชาตินี้จึงถือว่าเป็นหัวใจอย่างหนึ่งที่ลูกเสือชาวบ้านตั้งปณิธานไว้ และเสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับประเทศ โดยเข้าเป็นกลุ่มเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกอาชีพ ทุกศาสนา สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จเป็นอย่างมากที่ประเทศชาติได้มีกลุ่มลูกเสือชาวบ้านขึ้นมารองรับ และเสริมสร้างพลังต่าง ๆ ให้รัก

---

⁵ ศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน. แผนการปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน (กรุงเทพฯ : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2540). หน้า 2.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

และสามัคคีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างได้ผล ซึ่งประชาชนทุกหมู่เหล่าและ ส่วนราชการต่าง ๆ ก็มองเห็นความสำคัญของลูกเสือชาวบ้าน⁷ ที่จะมาช่วยเสริมสร้างแบ่งเบา ภารกิจของหน่วยงานตนเองลงได้บ้าง ซึ่งถือว่าเป็นผลดีอย่างมาก

3.2 การดำเนินงานของลูกเสือชาวบ้านที่เกี่ยวกับสถาบันศาสนา

ทางด้านสถาบันศาสนา⁸ ลูกเสือชาวบ้านจะเป็นกลุ่มที่เสริมสร้างศีลธรรมและ จารีตประเพณี มากที่สุดกว่ากลุ่มใดที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความ มั่นคงที่ประเทศไทยถูกคุกคามอยู่ในขณะนั้น ที่เป็นดังนี้ เนื่องจากกลุ่มลูกเสือชาวบ้านนั้นถูก จัดตั้งขึ้นมาจากบุคคลในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามที่ถืออาศัยดั้งเดิม โดยที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะรับสนองโครงการพระราชดำริต่างที่จะแสดงออกถึงบทบาท ต่อส่วนรวม ในทางศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดี⁸ กลุ่มลูกเสือชาวบ้านนั้นจึงเป็นกลุ่ม ตัวอย่างที่จะเสริมสร้างให้ประชาชนได้เข้าใจถึงสิ่งที่ดีงามทางด้านศาสนา และสถาบันศาสนา นั้นจะเป็นเครื่องค้ำจุนในสิ่งอันดีที่จะไม่สามารถให้ประชาชนทั่วไปปฏิบัติตนอยู่ในกรอบอันดี จากกฎของศาสนา โดยจะเข้าไปบำเพ็ญตนในการเคร่งครัดรักษาศีลธรรมอันดี ให้รู้จักบาปบุญ คุณโทษ และให้ยึดถือสายกลางในการปฏิบัติตนตามรอยพระพุทธเจ้า ซึ่งเมื่อประชาชนเข้าใจถึง ศาสนา สังคมก็จะมีอยู่ร่วมกันอย่างสงบ และเห็นใจซึ่งกันและกัน ซึ่งลูกเสือชาวบ้านจะเป็น แกนกลางหรือเชื่อมโยงให้ประชาชนหันเข้ามาสู่ในแวดวงของศาสนา โดยอาจจะใช้วัดเป็นที่ อบรม หรืออาจใช้พระสงฆ์เป็นครูสอนจริยธรรม ในการอบรมลูกเสือชาวบ้านแต่ละรุ่น โดยจะ เริ่มปลูกฝังศาสนาผสมผสานที่จะไปเชื่อมโยงจุดศูนย์กลางที่พระเชตะวันเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

⁷ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, ฉบับประจำวันจันทร์ 7 มีนาคม 2516, หน้า 3.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

3.3 การดำเนินงานของลูกเสือชาวบ้านในด้านที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ลูกเสือถือกำเนิดมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเมตตาพระราชทาน ซึ่งกิจการลูกเสือชาวบ้านได้เจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด โดยปลูกฝังเยาวชนของชาติให้สำนึกและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณชน และรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นที่ตั้งแห่งจิตใจ เมื่อประเทศตกอยู่ในภาวะถูกคุกคามจากผู้ก่อการร้ายที่แทรกซึมเข้ามา ลูกเสือจึงมีบทบาทกลับมาโดดเด่นอีกครั้ง โดยเป็นกลุ่มที่ใช้ชื่อว่า “ลูกเสือชาวบ้าน” ซึ่งอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานธงประจำรุ่นแต่ละกลุ่มที่อบรมทั่วประเทศเสมอ ยังความปลาบปลื้มปีติมาสู่ปวงชนชาวไทยเป็นล้นพ้น ดังนั้นลูกเสือชาวบ้านจึงได้ตั้งปฏิญาณอันแน่วแน่ที่จะเป็นผู้รับใช้เบื้องพระยุคลบาท ซึ่งรับสนองโดยผ่านมาเป็นโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่พระราชทานมาให้กลุ่มลูกเสือชาวบ้านนำไปดำเนินการเพื่อประเทศชาติ และประชาชนโดยเสมอภาค โดยโครงการพระราชดำริที่รับด้วยเกล้ามานั้น ลูกเสือชาวบ้านจะตระหนักถึงเจตนารมณ์ที่ได้ให้คำสัตย์ปฏิญาณต่อภพของลูกเสือชาวบ้านไว้ ซึ่งผลที่ตามมาโครงการพระราชดำริต่าง ๆ บังเกิดผลเป็นส่วนรวม และจรจรโลงไว้ซึ่งศูนย์รวมแห่งจิตใจของประชาชน ในอันที่ศูนย์กลางแห่งการยึดเหนี่ยวทางใจคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งประชาชนทุกหมู่เหล่าต่าง ๆ จงรักภักดี และเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใด กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจึงเป็นกลุ่มที่รับใช้เบื้องพระยุคลบาทอย่างแท้จริงกลุ่มหนึ่ง

4. การดำเนินงานของลูกเสือชาวบ้านเพื่อรับสนองโครงการตามพระราชดำริ

ลูกเสือชาวบ้าน เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้น ลูกเสือชาวบ้านจึงเป็นกลุ่มที่รองรับ และสนองนโยบายสนับสนุนโครงการพระราชดำริของทุกพระองค์⁹ โดยมีหน่วยงานหลักที่เป็นหน่วยงานเอื้ออำนวยในความสะดวกต่าง ๆ อีกทางหนึ่งคือ ดำรวจตระเวนชายแดน นอกจากนั้น ผู้ศึกษาพบว่ากลุ่มลูกเสือชาวบ้านยังมีส่วนชักจูงเน้นให้ประชาชนมีส่วนสนับสนุนโครงการพระราชดำริทุกโครงการในระดับ

⁹สมพงษ์ เกษมสิน. การปกครองของไทย. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534), หน้า 7.

ท้องถิ่นและระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรม¹⁰ ทางด้านสังคมลูกเสือชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนสนับสนุนโครงการพระราชดำริ เช่น โครงการศิลปาชีพพิเศษ ผู้ศึกษาพบว่ากลุ่มลูกเสือชาวบ้านสามารถให้ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้ในระดับหนึ่งพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวในท้องถิ่นของตนเอง ไม่ต้องอพยพครอบครัวลงมาหางานทำในกรุงเทพฯ และทำให้ประชาชนรักในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ลูกเสือชาวบ้านยังพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคงในชนบท ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริโครงการหนึ่งที่จะให้ประชาชนหวงแหนท้องถิ่นและมีความสามัคคีในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งลูกเสือชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนเสริมสร้าง จัดอบรมเข้าค่ายสร้างความรักความสามัคคีให้แก่ประชาชน โดยมีองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นสิ่งเทิดทูน เป็นมิ่งขวัญ และเป็นกำลังใจให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งผลที่ออกมาแสดงถึงความมั่นคงต่อประเทศชาติ นอกจากนี้แล้ว ผู้ศึกษายังพบว่ากลุ่มลูกเสือชาวบ้านยังสนองโครงการพระราชดำริอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นโครงการป่ารักษน้ำ โครงการปลูกหญ้า โครงการรณรงค์อนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

5. การดำเนินงานของลูกเสือชาวบ้านเพื่อพัฒนาพื้นฐานทางสังคม

ทางด้านพื้นฐานทางสังคม ลูกเสือชาวบ้านก็มีส่วนอย่างมากที่จะจรจรโยงสังคมไทยให้มีพื้นฐานความเป็นอยู่ทางสังคมให้เข้ากับสภาพสังคมในที่ต่าง ๆ ของประเทศ โดยจะเริ่มในท้องถิ่นของตนเองก่อน¹¹ ซึ่งเริ่มพัฒนาดังแวดล้อมหมู่บ้านของตนเองให้มีความน่าอยู่ กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการพัฒนาชุมชนในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้แล้วผู้ศึกษาเห็นว่าลูกเสือชาวบ้านยังต้องพัฒนาพื้นฐานทางสังคมในการจัดตั้งสหกรณ์ผู้บริโภคร เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเป็นสื่อกลางชี้แนะหลักการและวิธีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่อประชาชนให้เข้าใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีตามมา ประชาชนจะมีภาวะความเป็นอยู่ที่ดีในด้านเศรษฐกิจและพื้นฐานที่อาจจะไม่กล่าวไม่ได้ก็คือลูกเสือชาวบ้าน

¹⁰ กรมประชาสัมพันธ์. วิทยสาร. (โรงพิมพ์กรมประชาสัมพันธ์, 2518), หน้า 10.

¹¹ เนชั่นสุดสัปดาห์, ฉบับลงวันที่ 13-19 มิถุนายน 2540, หน้า 11-12.

สามารถณรงค์ให้สมาชิกลูกเสือชาวบ้านช่วยเหลือตนเอง และประเด็นสำคัญต้องช่วยเหลือสังคมส่วนรวม เป็นหลัก โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นตัวสำคัญรองรับกับการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินงานของลูกเสือชาวบ้านยังครอบคลุมไปถึงโครงการปลูกป่าในถิ่นต่าง ๆ ซึ่งได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนได้รักป่า และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีหรือปลูกป่าเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเข้าไปเผยแพร่และแนะนำถึงผลดีของการปลูกป่า¹² และผลเสียของการทำลายป่าให้แก่ประชาชนได้รับทราบ โดยจะร่วมกับกรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการ ลูกเสือชาวบ้านนั้นจะคำนึงถึงพื้นฐานทางสังคม ถ้าพื้นฐานทางสังคมดีแล้วประเทศชาติก็จะมั่นคงตามมา และประชาชนก็จะอยู่เย็นเป็นสุข มีความรักและหวงแหนท้องถิ่นตนเองและประเทศชาติ

6. บทบาททั่วไปและอุดมการณ์ของลูกเสือชาวบ้าน

6.1 บทบาททั่วไปของลูกเสือชาวบ้าน

ผู้ศึกษาได้พบว่า ลูกเสือชาวบ้านมีบทบาททั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยจะยึดถือตามแบบพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานให้ ดังนั้น บทบาทของลูกเสือชาวบ้านที่แสดงออกมาในส่วนที่เป็นแกนกลางในการสร้างความรัก ความสามัคคีปองคองของคนในชาติให้อยู่ร่วมกัน โดยจะให้ประชาชนตระหนักถึงการมีความคิดริเริ่ม พัฒนา สร้างสรรค์ตนเอง ในหมู่คณะและประเทศชาติ โดยใช้เป็นระบบหมู่ ดังนั้น กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจึงจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของชาติ คือ จะต้องเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และที่สำคัญที่จะต้องเป็นแบบอย่าง ซึ่งรักษาไว้เอกลักษณ์ของความเป็นไทย¹³ โดยมีกฎของลูกเสือและธรรมเนียมประเพณีของลูกเสือเป็นเครื่องบ่งบอกให้ปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่เคร่งครัด

¹² กรมประชาสัมพันธ์. การพัฒนาชนกลุ่มน้อย. (กระทรวงมหาดไทย : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2517). หน้า 7.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

6.2 อุดมการณ์ทั่วไปของลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มพลังมวลชนกลุ่มหนึ่ง ที่ยึดมั่นในคำสัจปรัชญา และการแสดงออกมานั้นแห่งอุดมการณ์และหน้าที่ของตนเอง¹⁴ โดยยึดถืออุดมการณ์ของลูกเสือชาวบ้าน ดังนี้

6.2.1 ลูกเสือชาวบ้านจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มมวลชนที่ก่อตั้งขึ้นมาโดยองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นศูนย์กลางให้ลูกเสือชาวบ้านเป็นแบบอย่างของความเป็นคนกตัญญูกตเวที หรือที่ว่า “สุจริตชน” ซึ่งอุดมการณ์ที่เป็นคำปณิธานนี้ ลูกเสือชาวบ้านใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการประสานงานที่ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ และปลูกฝังให้แก่ประชาชนยึดถือตามแนวนี ซึ่งหน่วยงานทางด้านความมั่นคงที่ขานรับ และนำไปปลูกฝังให้แก่ประชาชนในถิ่นแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย ต้องสามารถสร้างพลังมวลชนให้กลับมามีความสำนึกในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามารถสกัดกั้นการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายที่เข้ามาแทรกซึมได้ผลดีในขณะนั้น และกลุ่มพลังมวลชน โดยเฉพาะลูกเสือชาวบ้านนี้จะเน้นอุดมการณ์ข้อนี้มาก ซึ่งถือเหมือนเป็นหัวใจของลูกเสือชาวบ้านก็ได้ และบทบาทการดำเนินการของลูกเสือชาวบ้านจะเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทโดยมีโครงการพระราชดำริเป็นแนวทางการดำเนินการ

6.2.2 ลูกเสือชาวบ้านจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยเสมอภาค กลุ่มลูกเสือชาวบ้านเมื่อได้มีการอบรมเข้ามาแล้ว ก็จะได้รับพระราชทานผ้าพันคอ และธงประจำรุ่นแล้ว จะต้องมีความตั้งใจที่จะเสียสละอุทิศตนเองเพื่อสาธารณประโยชน์ของประชาชน โดยไม่เลือกหมู่เหล่า อาชีพ เชื้อชาติ ศาสนา รักและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อประชาชนโดยใช้หลักความเมตตา กรุณา เข้ามาเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานตามอุดมการณ์ที่เป็นคำปณิธานข้อนี้ ซึ่งการช่วยเหลือผู้อื่นนั้นส่วนมากจะดำเนินการไปกับโครงการพระราชดำริต่าง ๆ

---

¹⁴ สมสมัย ศรีสุทธรธรรม. โฉมหน้าศักดินาไทย. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), หน้า 17-18.

6.3 ลูกเสือชาวบ้านจะปฏิบัติตามกฎลูกเสือ

ลูกเสือชาวบ้านนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นกลุ่มมวลชนกลุ่มหนึ่ง จะต้องมีการระเบียบแบบแผนรองรับการปฏิบัติตนเองต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบที่จะเป็นตัวอย่างและแม่แบบของคนทั่วไป และจะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะไปปรับสนองโครงการพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในอันที่จะก่อเกิดผลประโยชน์ส่วนรวมต่อประชาชน และกลุ่มลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิด สนองพระราชดำริ จำเป็นต้องมีกรอบ ระเบียบ และแนวทางของกลุ่มที่จะปฏิบัติตนเองให้เป็นแม่แบบต่อไป

7. อุดมการณ์และบทบาทในแนวทางการเมืองของลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือชาวบ้านกำเนิดขึ้นมา เพื่อดำเนินการสนองพระบรมราโชบาย และสร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ประชาชน นอกจากนั้นยังจรจรโลงไว้ซึ่งความสามัคคีในทุกหมู่เหล่า¹⁵ และเป็นตัวอย่างวัฒนธรรมที่ดีของประเทศเป็นคนกลางในการร่วมมือเพื่อสาธารณชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนั้นกลุ่มลูกเสือชาวบ้านจึงมีแนวทางการดำเนินการในแนวทางการเมืองที่จะเป็นกลาง ผู้ศึกษาพบว่าลูกเสือชาวบ้านจะเป็นกลางในทางการเมือง ไม่เข้าไปสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ แต่จะให้ความร่วมมือแบบเสมอภาคกันหมดในทางการเมือง และจะเอื้ออำนวยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลทางการเมืองที่ถูกต้อง และเป็นเหตุเป็นผล โดยจะประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ต้องเป็นระบบการเมืองที่เหมาะสมกับประเทศไทย ในการนี้กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจะแสดงออกถึงบทบาทในแนวทางการเมือง มีการใช้สิทธิทางการเมืองในการออกเสียงเลือกตั้งโดยสุจริตและยุติธรรม สมดังที่เป็นแบบอย่างที่ได้คำปฏิญาณไว้ นอกเหนือจากนี้ กลุ่มลูกเสือชาวบ้านยังแสดงจุดยืนของกลุ่มตนเอง จะประสานหรือสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญ ในอันที่จะก่อเกิด

---

¹⁵ มุลนิธิลูกเสือชาวบ้าน. ลูกเสือชาวบ้านกับการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม. (วารสารลูกเสือชาวบ้าน, ตุลาคม 2519). หน้า 18.

ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง และประเทศชาติในทางการเมือง กลุ่มลูกเสือจะไม่เข้าไป เอนเอียงหรือปกป้องกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในทางการเมือง แต่จะวางตัวเองให้เข้ากับกลุ่มอื่นได้ ทุกกลุ่ม¹⁶ กลุ่มลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มที่แตกต่างกับกลุ่มอื่น ๆ เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่า ลูกเสือชาวบ้านนั้นเป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้เบื้องยุคลบาท และเป็นกลุ่มที่ดำเนินงานตอบสนอง พระราชดำริ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ลูกเสือชาวบ้านจำเป็นต้องยึดถืออุดมการณ์ของตนเอง ไม่ว่าในด้านต่าง ๆ ยิ่งในทางการเมืองด้วยแล้ว กลุ่มลูกเสือชาวบ้านต้องแสดงจุดยืนที่จะมีอุดมการณ์ของตนเองอย่างเด่นชัด และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน¹⁷ การแสดงอุดมการณ์ของกลุ่มตนเองนั้นจะต้อง เอื้ออำนวยในทางการเมืองต่อส่วนรวม และเป็นตัวอย่างให้ประชาชนเห็นว่า กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน นั้นไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

7.1 อุดมการณ์และบทบาทในแนวทางทางการเมืองช่วงก่อน 6 ตุลาคม 2519

ในภาวะทางการเมืองของไทยในช่วงก่อน 6 ตุลาคม 2519 นั้น จากการศึกษาพบว่า เป็นช่วงทางการเมืองที่มีความคิดขัดแย้งกันทางการเมือง¹⁸ โดยความขัดแย้งนั้นมีพื้นฐานที่เป็นปัจจัยหนึ่งคือ การแทรกแซงของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เข้ามาทำให้ประเทศไทยช่วงนี้เกิดการขัดแย้งกัน และอีกปัจจัยหนึ่งคือการเมืองไทย ระบบการเมืองไทยเต็มไปด้วยการขัดแย้ง โดยเฉพาะสถาบันทหารนั้นเป็นสถาบันที่ประชาชนยังเชื่อถือในความเข้มแข็งที่จะปกป้องประเทศ ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองนั้นส่งผลให้เกิดกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ต่างก็แสดงจุดยืนของกลุ่มตนเอง และอุดมการณ์ทางการเมืองของตนที่มีต่อประเทศชาติ เพราะความขัดแย้งนั้นส่งผลให้เกิดความแตกแยก กระทบกระเทือนไปถึงสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ และนอกนั้นกลุ่มลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มหนึ่งที่แสดงจุดยืนในอุดมการณ์และ บทบาทของกลุ่ม ในแนวทางการเมือง โดยได้ออกมาแสดงความเคลื่อนไหว แสดงเจตจำนงศึขี้อธิในอุดมการณ์

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

¹⁷ สัมภาษณ์. นายสาขันธ์ ผ่องศิริ ประธานลูกเสือชาวบ้านกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2540.

¹⁸ บัณฑิต อ่อนคำ. ลัทธิสังคมนิยมในประเทศไทยด้วยพัฒนา. (รัฐศาสตร์สาร มิถุนายน 2516). หน้า 1-25.

ที่แสดงออกในด้านคำปฏิญาณของลูกเสือชาวบ้านอย่างต่อเนื่องในช่วงภาวะการเมืองเกิดการขัดแย้งทางการเมือง โดยยึดระเบียบแบบแผนปฏิบัติตามกฎหมาย ประเพณี ที่ส่งผลประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นสำคัญ และจะออกมาเคลื่อนไหวในทางการเมือง จะปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่กลุ่มมวลชนต่างเกิดการขัดแย้งกันในด้านความคิดทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นที่ลูกเสือชาวบ้านต้องออกมาเคลื่อนไหว พร้อมไปกับการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน คือ อุทิศตนเองต่อสาธารณประโยชน์ มุ่งที่จะให้กลุ่มต่าง ๆ สมานฉันท์และสามัคคีกัน ดังนั้นในช่วงก่อน 6 ตุลาคม 2519 นี้ บทบาทอุดมการณ์ทางการเมืองลูกเสือชาวบ้านจะออกมาเคลื่อนไหวมาก เพื่อเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มลูกเสือชาวบ้านจะปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หาก 3 สถาบันนี้ต้องถูกข่มขู่จากการขัดแย้งกันของกลุ่มต่าง ๆ และภาวะทางการเมืองปราศจากความมั่นคงทางการเมือง¹⁹

7.2 อุดมการณ์และบทบาทในแนวทางทางการเมืองช่วง 6 ตุลาคม 2519

ภาวะการเมืองของไทยช่วง 6 ตุลาคม 2519 นี้ รัฐบาลผสมขาดเอกภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน ประชาชนเกิดการขัดแย้งทางความคิด²⁰ สภาวะบ้านเมืองในช่วงนี้ ผู้ศึกษาพบว่ากลุ่มมวลชนต่าง ๆ จะถูกเรียกเป็นฝ่ายขวา และฝ่ายซ้าย²¹ ซึ่งมีการใช้กำลังกันในการประท้วงที่บริเวณท้องสนามหลวง และแต่ละกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ต่างก็มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน กลุ่มที่ถูกเรียกฝ่ายขวามีกลุ่มทหารและกลุ่มอนุรักษนิยมให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ส่วนกลุ่มที่ถูกเรียกฝ่ายซ้ายนั้นจะมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนด้านอุดมการณ์²² มีการปลุกระดมมวลชนต่าง ๆ ต่างฝ่ายต่างมีทิฐิต่อกัน ยิ่งไปกว่านั้น

¹⁹ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. ฉบับลงวันที่ 28 กันยายน 2519. หน้า 15.

²⁰ บัญชา เนมินทรานนท์. วัฒนธรรมศึกษาศึกษาสภาพสังคมไทย. (พระนคร, ชุมชนพุทธศาสนา วัฒนธรรม โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2518). หน้า 84-85.

²¹ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. ยุทธศาสตร์การเอาชนะคอมมิวนิสต์. (โรงพิมพ์กองทัพบก, 2518). หน้า 5-7.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

มีเหตุการณ์ที่เข้ามาเสริมให้รุนแรงขึ้น คือเหตุการณ์กลุ่มทรราชย์สมัย 14 ตุลาคม 2516 ได้เดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทย และอีกปัจจัยหนึ่งคือกลุ่มนักศึกษาในขณะนั้นได้มีการแสดงการแขวนคอ ซึ่งตำรวจนครปฐมได้จับตัวผู้ต้องหาที่กระทำผิดกฎหมายและถูกแขวนคอตายที่จังหวัดนครปฐม กลุ่มนิสิต นักศึกษา ที่ถูกเรียกเป็นกลุ่มฝ่ายซ้ายนี้ได้แสดงภาพล้อเลียนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงทำให้กลุ่มฝ่ายขวา หรือกลุ่มอนุรักษนิยมได้ใช้สื่อหนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์ ดาวสยาม ในช่วงนั้นตกแต่งภายใต้การล้อเลียนของนิสิต นักศึกษา ให้คล้ายองค์รัชทายาท ซึ่งผลที่ออกมานั้นก็ทำให้เกิดการใช้กำลังเข้าปะทะกัน²³ และขัดแย้งรุนแรง ดังนั้น จากการขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่การแบ่งขั้วอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

1) กลุ่มที่ถูกเรียกว่าฝ่ายขวา

1.1 ฝ่ายขวาแบบรุนแรง (อนุรักษนิยม) จะมีกลุ่มกระต๊องแดง นวพล นักการเมืองบางกลุ่ม ทหาร ประชาชนบางส่วนที่ไม่รู้ข้อเท็จจริง²⁴ เป็นกลุ่มที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไม่ยอมรับความคิดแบบใหม่ ต้องการรักษารูปแบบการเมืองและวัฒนธรรมประเพณีแบบเก่าไว้ ออกมาต่อต้านแบบรุนแรงโดยใช้กำลังเข้าทำร้ายฝ่ายนิสิต นักศึกษา และประชาชนที่ชุมนุมอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการฆาตกรรมกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่ฝ่ายขวามองว่าเป็นฝ่ายซ้ายล้มตายเป็นจำนวนมาก

1.2 ฝ่ายขวาแบบไม่รุนแรง จะมีกลุ่มลูกเสือชาวบ้านและประชาชนบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มนิสิต นักศึกษา เป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์เป็นของตนเอง คือ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นกลุ่มอนุรักษนิยม หรือหัวรุนแรงที่ต้องการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเมือง ซึ่งมีเหตุการณ์ที่กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจะออกมาต่อต้าน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเมืองหรือกลุ่มนิสิต นักศึกษา ในขณะนั้นภาวะและบทบาทที่เผยแพร่ทางสื่อหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์และดาวสยาม จะเป็นไปในทางลบทั้งสิ้น และภาวะการเมืองในขณะนั้นการชุมนุมประท้วง และล้อเลียนนั้นก็ไปกระทบอุดมการณ์ของลูกเสือ

²³ ส. ศิวรักษ์. 6 ตุลากับการขัดแย้งทางการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร, 2520). หน้า 12-17.

²⁴ เนชั่นสุดสัปดาห์, ฉบับลงวันที่ 13-19 มิถุนายน 2540, หน้า 11-12.

ชาวบ้านที่ว่า “ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์”²⁵ จึงทำให้กลุ่มลูกเสือชาวบ้านต้องเข้าไปมีบทบาทและแสดงออกซึ่งอุดมการณ์ในแนวทางการเมืองในยุคนั้น²⁶ ซึ่งเป็นไปในแนวทางต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับการกระทำของกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มต่าง ๆ และประชาชนที่ชุมนุมประท้วงอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยกลุ่มลูกเสือชาวบ้านได้เข้าไปมีบทบาทและแสดงออกซึ่งอุดมการณ์ในแนวทางการเมืองโดยอยู่ฝ่ายกลุ่มกระทิงแดง นวพล และกลุ่มทหารโดยพันเอก อุทาน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เป็นผู้ปลุกระดมในขณะนั้น เพื่อต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับการกระทำของกลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มต่าง ๆ และบทบาทบางส่วนได้เข้าร่วมก่ออาชญากรรมกับกลุ่มกระทิงแดง นวพล

1.3 ฝ่ายซ้ายจัด มีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ศูนย์ประสานงานกรรมกรแห่งประเทศไทย สหพันธ์ชาวนาชาวไร่แห่งประเทศไทย แนวร่วมต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ พรรคการเมือง แนวสังคมนิยมและพันธมิตรเป็นแกนนำ²⁷ และมีประชาชนบางส่วนจะถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มฝ่ายซ้าย (หรือคอมมิวนิสต์) ในยุคนั้นเป็นกลุ่มหัวก้าวหน้ามีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองและวัฒนธรรมประเพณีแบบเดิม มีความคิดแบบใหม่ ๆ เนื่องจากอยู่คนละกลุ่มกับพวกอนุรักษนิยม (ฝ่ายขวาจัด) ซึ่งจะประท้วงต่อต้านการกลับมาของกลุ่ม 3 ทหารชาย และการกระทำของตำรวจที่จับผู้ต้องหาไปแขวนคอที่จังหวัดนครปฐม การแสดงออกซึ่งบทบาทและอุดมการณ์นั้นจะมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยออกมาสนับสนุนบทบาทของกลุ่มนิสิต นักศึกษา ตลอดจนยุยงส่งเสริมให้ปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลตลอด ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วฝ่ายนิสิต นักศึกษาและประชาชนบางส่วนในขณะนั้น มิใช่ที่จะเอนเอียงไปในทางพรรคคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด แต่กลุ่มฝ่ายขวาจัดเป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดนี้

²⁵วารสารลูกเสือชาวบ้าน. คำสัตย์ปฏิญาณของลูกเสือชาวบ้าน. (กรุงเทพฯ : กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน, 2537).

²⁶เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. แนวทางการพัฒนาชาติไทย. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526). หน้า 7.

²⁷หนังสือพิมพ์ดาวสยาม. ฉบับลงวันที่ 6 ตุลาคม 2519. หน้า 5.

ดังนั้น จึงพบว่า กลุ่มลูกเสือชาวบ้านในช่วง 6 ตุลาคม 2519 นี้ จะมีอุดมการณ์และบทบาทในแนวทางการเมืองค่อนข้างเด่นชัด โดยอุดมการณ์และบทบาททางการเมืองที่แสดงออกนั้น เพื่อจะแสดงจุดยืนของกลุ่มตามที่ได้ตั้งอุดมการณ์ไว้ในรูปของ กฎ คำสั่ง ฎปฏิบัติของลูกเสือชาวบ้าน เพราะสภาวะการเมืองในขณะนั้นเต็มไปด้วยความขัดแย้ง และความขัดแย้งนั้นมากระทบกับอุดมการณ์ของกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน จึงมีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงจุดยืนของกลุ่มตน

8. อุดมการณ์และบทบาทในแนวทางการเมืองช่วงปี 2539

ในช่วงปี 2539 กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจะมีบทบาทและอุดมการณ์ไปในแนวทางด้านสังคมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสภาวะการเมืองในช่วงนี้จะไม่มีการแบ่งขั้วเป็นฝ่ายซ้ายขวา ดังเมื่อช่วง 6 ตุลาคม 2519 และทางการเมืองในช่วงนี้จะอยู่ในภาวะที่มั่นคง มีเสถียรภาพพอสมควร ประจวบเหมาะกับการสั่งนายกรัฐมนตรีกฎที่ 66/23²⁸ ที่ให้พรรคคอมมิวนิสต์และแนวร่วมต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ ฉะนั้นการเมืองจึงอยู่ในภาวะที่เป็นปีกแผ่นพอสมควร มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นบทบาท อุดมการณ์ในแนวทางการเมืองในปัจจุบันจะไม่มีเลย แต่จะวางตัวเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง แต่จะมีบทบาทและตั้งแนวอุดมการณ์ไปในแนวทางสังคมและศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสามารถแยกดังต่อไปนี้

8.1 บทบาทอุดมการณ์ของลูกเสือชาวบ้านในแนวทางสังคม จะแยกแยะได้ดังนี้²⁹

8.1.1 ช่วยเหลือสังคมทั่วไปไม่ว่าแบ่งชนชั้นในสังคมไม่ว่ากลุ่มอาชีพใด

8.1.2 ช่วยส่งเสริมพัฒนาอาชีพในชุมชนแออัดทั่วกรุงเทพมหานคร และร่วมกับโครงการส่งเสริมอาชีพในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ ร่วมกับศูนย์ศิลปชีพบางไทร โครงการพระราชดำริต่าง ๆ ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนทั่วประเทศ เพื่อยกฐานะให้กับประชาชนในต่างจังหวัดโดยมีงานทำ และสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

²⁸ อุทิศ นาคสวัสดิ์. ประวัติและวิถีทางของชีวิต. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไม่ปรากฏ, 2524), หน้า 10.

²⁹ ชนะ รุ่งแสง. ลูกเสือชาวบ้านกับการพัฒนาสังคมไทย. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไม่ปรากฏ, 2537). หน้า 10.

8.1.3 ช่วยเหลือในด้านรณรงค์ในการจรรยา โดยเข้าร่วมกับตำรวจจราจรในอันที่จะช่วยลดปัญหาการจราจรในกรุงเทพอีกอย่างจริงจัง

8.1.4 รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดทั่วกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จัดโครงการอบรมสัมมนาให้แก่เยาวชนเพื่อให้รับทราบผลร้ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น³⁰

8.1.5 ส่งเสริมให้ประชาชนอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ และส่งเสริมให้ประชาชนทำความดี โดยเน้นให้ประชาชนเข้าถึงในด้านศาสนา เผยแพร่ให้รู้จักสิ่งดีงาม และจรรโลงไว้ซึ่งระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทยไว้

8.1.6 เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม โดยยึดถือพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสังคมไทยจะได้มีความรักสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดังนั้น จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า อุดมการณ์และบทบาทในแนวทางการเมืองของลูกเสือชาวบ้านในช่วงนี้จะไม่แสดงออกมาให้เห็นเด่นชัด เหมือนช่วงก่อน 6 ตุลาคม หรือช่วง 6 ตุลาคม 2519 แต่จะมีบทบาทที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัดในด้านกิจกรรมทางสังคม มีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ที่สำคัญจะไม่เปลี่ยนแปลง³¹ โดยจะอุทิศตนให้สาธารณประโยชน์ และประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่พระราชทานลงมาแก่กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน

---

³⁰ มุลินธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. เยาวชนกับยาเสพติด. (มุลินธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส., 2539). หน้า 10.

³¹ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, คอลัมน์นิสต์จิ้งจอกสีเขียว ฉบับลงวันที่ 5 มีนาคม 2537. หน้า 5.